

Co znamená zero waste neboli nulový odpad?

Třídít odpad je sice bohubilá aktivita, ale faktem zůstává, že nejlepší odpad je ten, který nevznikne. Trend zero waste, tedy nulového odpadu, hýbe v posledních letech společností napříč kontinenty. **Princip tohoto životního stylu stojí na pěti základních pilířích, tzv. pěti R:**

1. Refuse (**odmítněte**)
2. Reduce (**omezte**)
3. Reuse (**znovu použijte**)
4. Recycle (**třídíte**)
5. Rot (**kompostujte**)

Záměrně je použité slovní spojení „životní styl“. Snaha redukovat míru vyprodukovaného odpadu a zmírnit naši ekologickou stopu se totiž dotýká mnoha životních sfér. Nakupování a spotřebitelské zvyklosti jsou jednou z nich, ale nevyhýbá se ani péči o domácnost a zdraví, trávení volného času, bydlení a mnoha dalších oblastí.

1. Odmítněte

Číslem jedna v tom, jak zahájit změnu myšlení, je odmítnutí. **Jednoduše řečeno - nekupujte nic, co nutně nepotřebujete.** Může se to týkat zbytečného jídla, kosmetiky, bytových doplňků i oblečení. Snažte se nepodléhat módním trendům, reklamám. Najděte si svůj vlastní styl, řiďte se selským rozumem a upřednostňujte kvalitu. **Nenakupujte bez rozmyslu, ale vždy s předem určeným seznamem. Díky tomu můžete ušetřit nemalé finance.** Vyhýbejte se polotovarům, **nakupujte základní potraviny, které využijete do posledního zbytečku**

. Například místo kuřecích prsou pořídte celé kuře, které naporcujete do mrazáku a ze zbylého skeletu připravíte vynikající vývar.

2. Omezte

Druhým krokem je omezení. **Snažte se snížit spotřebu - potravin, kosmetiky, oblečení, energie...**

Pokud něco skutečně nepotřebujete, nekupujte to. Ušetříte finance a v důsledku i svůj volný čas, který byste jinak kvůli zbytečným útratám museli trávit v zaměstnání.

Používejte to, co máte. K tomu, abyste začali žít podle principů zero waste nepotřebujete nic dalšího! Změnu můžete zahájit ihned. Zamyslete se nad balením konkrétního zboží. **Někdy je možné pořídít úplně stejnou věc bez obalu, případně ve větším ekologickém a často také ekonomickém balení. Větší balení je díky úspoře obalového materiálu levnější.** Odmítněte jednorázové obaly na nápoje, místo igelitových tašek a sáčků mějte při ruce znovupoužitelné látkové či silonové pytlíčky. Vyhýbejte se jídlu do krabičky nebo si do restaurace přineste vlastní jídlonosič. Nekupujte plastová brčka, plastové či papírové nádoby, nesmyslné dětské hračky na jedno použití.

U drogerie vsadte na přírodní kosmetiku, pořídte tampony a vložky z rozložitelné organické bavlny, plastové vatové tyčinky nahradte těmi bambusovými či papírovými. Jednorázové hygienické potřeby můžete vyměnit za ty znovupoužitelné pratelné - od dětských plen, přes látkové odličovací tampony až po dámské hygienické vložky. Snadno si vyrobíte úklidové hadříky. Pokud zapojíte kreativitu, můžete již nenošené svršky přešít na kuchyňské chňapky, patchworkové ubrusy i originální bytové doplňky. **Také kosmetika a drogerie nemusí být bez obalu žádná potíž. Jednak je možné zakoupit litou drogerii do vlastních nádob, zároveň si mnoho prostředků dokážete vyrobit doma z běžných surovin, jako je soda, ocet či citronová šťáva.**

3. Znovu použijte

Dalším schůdkem je znovupoužívání věcí, které někdo jiný nepotřebuje. Typicky jsou to **nákupy v bazaru či second handu**. Také se zamyslete nad tím, zda není možné využít věci, které by jinak zamířily do kontejneru na odpad. Třeba zavařovací sklenice, lahve od nápojů, korky či zátky. Na internetu najdete spoustu DIY (z angl. Do it yourself = udělej si sám) tipů, jak z nich vytvořit krásné a účelné vychytávky do domácnosti, doplňky na zahradu i hračky pro děti. Věci, které nepoužíváte pravidelně, můžete sdílet komunitně s rodinou, přáteli i sousedy. Může to být vybavení do domácnosti, sportovní náčiní i dopravní prostředek!

Biodpad nevyhazujte do komunálního odpadu. Pokud nemáte možnost založit kompost na zahradě, zvažte pořízení moderního domácího vermikompostéru, případně využijte kontejnery určené pro biodpad. Tam patří zbytky z ovoce a zeleniny, kávová sedlina, čajové sáčky, tráva, listy a větve, piliny i papírová plata od vajec a mnoho dalšího. Neplýtvajte vzácnou surovinou, kterou lze ještě využít a vyřídte biologicky rozložitelný materiál tak, aby se vrátil zpátky do přírody.

Ptáte se, proč byste měli začít se změnou? Argumentujete, že jste jenom kapičkou v moři a změna je potřeba v celé společnosti? Samozřejmě můžete zkusit nadchnout i své okolí. **Ale pokud potřebujete pádný důvod a hřejivý pocit na srdci vám nestačí, jeden hmatatelnější přece jen nabízíme. A tím je finanční úspora. Udělejte dobrou službu planetě, svému zdraví i peněženec.**

Možná vás inspiruje Tomáš Hajzler, autor knihy Dobrý život ve stínu konzumní společnosti. Do Česka přinesl hnutí Svoboda v práci, na svém blogu informuje o své bezodpadové domácnosti, svobodě v práci i dobrém místním životě.

Jak dlouho fungujete podle principů zero waste a co vás k tomu přivedlo?

Já jsem tak žil od narození (r. 1971) do mých zhruba dvaceti let. Pak přišla konzumní společnost a jako mnoho jiných jsem se i já nechal zmást nablýskanými obaly, trvanlivostí a jednorázovostí. Až když se nám narodily děti, jsem začal zjišťovat, že zdánlivě nezávadné plastové obaly jsou ve skutečnosti toxické a že supermarket je poslední místo, kde by měl člověk hledat něco k jídlu, neboť většinu toho, co se tam nabízí, by naši předci za jídlo nepovažovali. To bylo někdy okolo roku 2012. Tehdy jsme se začali ke zvykům mého dětství vracet. S nástupem zero waste hnutí v roce 2015 to už pak bylo jen ubezpečení, že jsme se nezbláznili a že nejsme jediní podivíni.

Co bylo nejtěžší v počátcích „bezodpadového fungování“?

Obtíží pár bylo. Ze začátku nebylo snadné vybudovat si vlastní potravinový systém tak, abychom se komplet vyhnuli supermarketům (vlastní zahrada, KPZ-ka, síť vlastních sedláků, bylinkaření, zavařování a další způsoby konzervace). Náročné je už jenom to, že žijeme ve společnosti, jejíž podstata je v jednorázovosti a vyhazování, a tak k nám neustále někdo nosí věci v jednorázových obalech, případně jednorázové šmejdy, které jsou často už ve chvíli nákupu odpadem. Sranda nebyla ani naučit se vařit z toho, co je, a ne z toho, na co má člověk chuť. Ale šlo to. Dnes mi to přijde naprosto snadné a přirozené.

Když by se vás průměrná česká domácnost zeptala, jak začít. Co byste jim ve zkratce doporučil?

Cest je mnoho. Mně pomohlo najít svůj vnitřní motiv. Začal jsem zjištěním, že plastové obaly potravin obsahují toxické látky (BPA, ftaláty aj.) Pak jsem si uvědomil, že sehnat jídlo na zahradě, formou samosběrů s pomocí sousedů nebo rodiny je daleko, daleko radostnější než zajít do supermarketu. Pomohlo mi i to, že mi bylo z každé návštěvy marketu fyzicky zle. V praktické rovině mi přijde důležité uspořádat domácnost, tj. především skladovací prostory tak, aby umožňovaly skladovat jídlo a další věci bez jednorázových obalů. No a asi nejdůležitější je najít si své zdroje jídla, drogerie a dalších věcí bez jednorázových obalů.

Jak řešíte například kupování dárků? Lze jej provést ekologicky a ohleduplně k životnímu prostředí?

V naší domácnosti se snažíme rok od roku opouštět obecně stanovenou „povinnost nakupovat na povel“ dárky i v situaci, kdy už nikdo nic nepotřebuje. Místo toho si darujeme třeba poukázky na masáž, jídlo nebo něco vytvoříme, a protože jsme rodina knihomolů, tak i knihy. Balíme do starých papírů, testovali jsme i látkové obaly.

K celému tématu je nutno říct, že jsme jako všichni prošli vývojem od militantního lpění na 100% bezodpadovosti, kdy jsme jednu chvíli nepotřebovali ani koš, až po dnešek, kdy to už tak nehrotíme. Přijali jsme fakt, že jsme obklopeni konzumní společností, jejíž podstatou je stále větší spotřeba a vyhazování věcí. Odpad je multimiliardový byznys, je dokonce zájmem našich politiků, aby ho bylo stále víc, tj. abychom stále více vyhazovali. Že se tomuto vyhazování říká třídění nebo „na charitu“ je pouze chytrá PR strategie. Se sousedy a rodinou se nám podařilo vybudovat vcelku autonomní systém, který nám umožňuje prakticky se zcela vyhnout jednorázovým obalům, ale hlavně nám pomohl se vrátit ke skutečnému jídlu a lidem.